

สรุปผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการ อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ

งานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเป็นงานที่มีการควบคุมดูแลคนทำงานให้มีสุขภาพดีในทุกมิติ ได้แก่ มิติทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา จิตวิญญาณ และการทำงานอย่างปลอดภัย ซึ่งในปัจจุบันมีอันตรายเกิดขึ้นและรุนแรงมากขึ้นจากอุบัติเหตุต่างๆ เมื่อสอบสวนอุบัติเหตุมักพบว่าเกิดจากพฤติกรรมมนุษย์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) เป็นหลัก รองลงมาคือสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยสามารถให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงได้ ในการเรียนอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีภาคปฏิบัติด้านการบริการอาชีวอนามัยในชุมชน จึงมีการดำเนินการจัดโครงการบริการทางวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ ได้แก่ โรงเรียน ชุมชนเกษตร และโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับในโรงเรียนมีสถิติข้อมูลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยฉุกเฉินและอุบัติเหตุของเด็ก อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 15 ปี พบว่ามีเด็กเจ็บป่วยฉุกเฉินและประสบอุบัติเหตุทั้งสิ้น 87,456 คน จำแนกการเกิดอุบัติเหตุต่างๆ ได้ ดังนี้ อุบัติเหตุยานยนต์ 24,439 คน พลัดตกหกล้ม 7,619 คน ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก 444 คน จมน้ำ บาดเจ็บทางน้ำ 392 คน และการสำลักอุดกั้นทางเดินหายใจ 93 คน นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2556 พบว่ามีเด็กบาดเจ็บและเจ็บป่วยฉุกเฉิน ทั้งสิ้น 899,817 คน เป็นการเจ็บป่วยฉุกเฉินจากอุบัติเหตุจรรยาமாகเป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 319,794 คน ส่วนอุบัติเหตุอื่นๆ เช่น การพลัดตกหกล้ม จำนวน 91,902 คน ถูกทำร้าย จำนวน 29,946 คน ไฟไหม้น้ำร้อนลวก สารเคมี ไฟฟ้าช็อต จำนวน 3,612 คน และการบาดเจ็บทางน้ำ จำนวน 1,598 คน (อนุชา เศรษฐเสถียร, 2557) จากสถิติดังกล่าวจึงต้องมีการดำเนินการเพื่อลดอันตรายและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นโดยการร่วมมือในทุกภาคส่วน เพื่อให้ความรู้เรื่องอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพื่อลดการบาดเจ็บและเยียวยาผู้ป่วย สามารถให้นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในส่วนของภาคเกษตรนั้น เนื่องจากอาชีพเกษตรกรคืออาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทย โดยในปัจจุบันการทำอาชีพเกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการทำเกษตรมากขึ้น ทั้งนี้ จากข้อมูลทางสถิติในการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตรในปี พ.ศ. 2559 มีการนำเข้าสารเคมีทางการเกษตรสูงถึง 117,815 ตัน โดยสารเคมีที่นำเข้ามากที่สุดคือ สารกำจัดวัชพืช รองลงมา คือ สารกำจัดแมลง และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช (สำนักงานเศรษฐกิจและการเกษตร, 2560) เมื่อมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเหล่านี้มากขึ้น และบางครั้งก็เลือกใช้สารที่ไม่ตรงกับศัตรูพืชที่มารบกวน หรือใช้ผสมรวมกันหลากหลายชนิด หรือสารเคมีแต่ละชนิดที่ใช้มีความเป็นพิษร้ายแรงสูง อาจทำให้เกษตรกรได้รับอันตราย เกิดอาการและความเจ็บป่วยต่างๆ ตามไปด้วย (กระทรวงสาธารณสุข, 2560) การจัดทำโครงการบริการทางวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยใน

ภาคเกษตร จะทำให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยและสามารถปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีได้รับสารเคมี

สำหรับในภาคอุตสาหกรรมมีสถิติข้อมูลการบาดเจ็บจากการทำงานในปี พ.ศ.2559 พบผู้บาดเจ็บจากการทำงานรวมจำนวน 177,442 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 295.48 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ซึ่งพบผู้บาดเจ็บจากการทำงาน จำนวน 171,840 คน (อัตราป่วย 289.06) โดยจังหวัดที่พบว่ามีผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่จังหวัดบุรีรัมย์ 9,722 คน จังหวัดนครราชสีมา 7,510 คน และจังหวัดน่าน 6,850 คน ตามลำดับ ส่วนข้อมูลผู้ป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อมีจำนวน 81,226 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 135.26 ผู้ป่วยโรคการได้ยินเสื่อมเหตุเสียงดัง จำนวน 60,946 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคนเท่ากับ 101.49 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ด้วยเช่นกัน จากสาเหตุดังกล่าวทางกรมแรงงานจึงได้ให้ความสำคัญในการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานประกอบการและมีการส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการอย่างปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยมีการปรับทัศนคติและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของพนักงานในสถานประกอบการ เพื่อลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุและให้กับพนักงานในสถานประกอบการ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยให้แก่พนักงาน จะช่วยสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยให้กับพนักงาน ทำให้พนักงาน มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการป้องกันอันตรายจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีการยกของหนักอย่างถูกต้องปลอดภัย และสามารถบริหารร่างกายเพื่อลดความเมื่อยล้าจากการทำงาน ทำให้พนักงานมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและลดอุบัติเหตุหรือโรคจากการทำงานได้

สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดโครงการเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยในโรงเรียน โรงงานและชุมชนเกษตร มีกลุ่มเป้าหมายดังนี้ 1) นักเรียนในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 3 แห่ง จำนวน 100 คน 2) ประชาชนเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ 3 หมู่บ้าน จำนวน 100 คน และ 3) พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ 3 บริษัท จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 250 คน ประเมินผลความสำเร็จของโครงการจาก 1) จำนวนผู้เข้าร่วมอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (ไม่น้อยกว่า 200 คน) 2) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 3.51 และ 3) ผลการทดสอบหลังการอบรมผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ทั้งนี้ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดโครงการในครั้งนี้ได้แก่ ผู้เข้าร่วมอบรมได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียน การใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย ความปลอดภัยในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ช่วยพัฒนาทักษะทางการเรียนของนักศึกษาของสาขาวิชาสารสนเทศสุขชุมชน และช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชนกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ การดำเนินโครงการมีผลสรุปดังตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 6 และข้อเสนอแนะต่างๆ ดังนี้

1. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 1 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการบริการอาชีวอนามัย (N=573)

หน่วยงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 3 โรงเรียนบ้านกระสัง และ โรงเรียนมหิตลอนุสรณ์	306	53.40
ชุมชนภาคเกษตร 3 ชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านตาเป่า อำเภอกระสัง หมู่บ้านลำโรง อำเภอพลับพลาชัย และหมู่บ้านเยี่ยสะแก อำเภอเมือง	213	37.17
โรงงานอุตสาหกรรม 3 แห่ง ได้แก่ โรงงานผลิตน้ำดื่มไวตาริส โรงงานน้ำดื่มหยาดเพชร และ บริษัทบุรีรัมย์สหสินข้าวไทย จำกัด	54	9.43
รวม	573	100.00

จากตารางที่ 1 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยจากหน่วยงานเป้าหมาย 9 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 573 คน จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 250 คน ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 800 หรือไม่น้อยกว่า 200 คน ดังนั้นการดำเนินการโครงการจึงบรรลุวัตถุประสงค์ด้านจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 100

2. ผลการทดสอบความรู้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ

โรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 3 โรงเรียนบ้านกระสัง และ โรงเรียนมหิตลอนุสรณ์	ผลการทดสอบความรู้		
	ผ่าน (ร้อยละ)	ไม่ผ่าน (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
การทดสอบ			
ก่อนฟังบรรยาย	32.92	67.08	100.00
หลังฟังบรรยาย	82.00	18.00	100.00

ชุมชนภาคเกษตร 3 ชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านตาเป่า อำเภอกระสัง หมู่บ้านสำโรง อำเภอ พลับพลาชัย และหมู่บ้านเย็บสะแก อำเภอเมือง			
การทดสอบ	ผ่าน (ร้อยละ)	ไม่ผ่าน (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
ก่อนฟังบรรยาย	49.37	50.63	100.00
หลังฟังบรรยาย	91.80	8.20	100.00
โรงงานอุตสาหกรรม 3 แห่ง ได้แก่ โรงงานผลิตน้ำดื่มไวตาริส โรงงานน้ำดื่มหยาดเพชร และ บริษัทบุรีรัมย์สหสินข้าวไทย จำกัด			
การทดสอบ	ผ่าน (ร้อยละ)	ไม่ผ่าน (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
ก่อนฟังบรรยาย	40.95	59.05	100.00
หลังฟังบรรยาย	94.74	5.26	100.00
รวมสถานประกอบการ 9 แห่ง	89.51	10.49	100.00

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการทั้ง 9 แห่ง พบว่าผลการทดสอบหลังฟังการบรรยายผ่านเกณฑ์ร้อยละ 89.51 ซึ่งเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ดังนั้นตัวชี้วัดวัตถุประสงค์ด้านผลการทดสอบหลังฟังบรรยายจึงผ่านเกณฑ์

3. การประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโครงการ

การประเมินความพึงพอใจในการจัดโครงการบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการทั้ง 9 แห่ง โดยประเมินความพึงพอใจ 3 ด้านได้แก่ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ โดยพิจารณา ด้านความเหมาะสมของสถานที่ ความเหมาะสมของระยะเวลา ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ ด้านวิทยากร พิจารณาด้านความเหมาะสมของวิทยากรและด้านความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ พิจารณาด้านความสอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดโครงการ ของสถานประกอบการทั้ง 9 แห่ง โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 573 คน สรุปผลได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโครงการจากสถานประกอบการ 9 แห่ง

หน่วยงานหรือสถานประกอบการ	X	S.D.	การแปลผล
โรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 3 โรงเรียนบ้านกระสัง และ โรงเรียนมหิตลอนุสรณ์	4.536	0.360	มากที่สุด
ชุมชนภาคเกษตร 3 ชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านตาเป่า อำเภอกระสัง หมู่บ้านสำโรง อำเภอพลับพลาชัย และหมู่บ้านเยี้ยสะแก อำเภอเมือง	4.776	0.436	มากที่สุด
โรงงานอุตสาหกรรม 3 แห่ง ได้แก่ โรงงานผลิตน้ำดื่มไวตารีส โรงงานน้ำดื่มหยาดเพชร และบริษัทบุรีรัมย์สหสินข้าวไทย จำกัด	4.703	0.293	มากที่สุด
รวม	4.671	0.363	มากที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายความพึงพอใจ

ความพึงพอใจมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	4.50 - 5.00
ความพึงพอใจมาก	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	3.50 - 4.49
ความพึงพอใจปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	2.50 - 3.49
ความพึงพอใจน้อย	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.50 - 2.49
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	0.00 - 1.49

ผลรวมความพึงพอใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.671 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดไม่น้อยกว่า 3.51 ดังนั้นจึงบรรลุตามตัวชี้วัดด้านความพึงพอใจ

4.การประเมินผลโครงการ

ตารางที่ 4 การประเมินผลโครงการบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัย

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการดำเนินงาน	การประเมินผล
เพื่อจัดกิจกรรมบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยในโรงเรียน โรงงานและชุมชน	จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (ไม่น้อยกว่า 200 คน)	ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 573 คน (ร้อยละ 100)	บรรลุผล
เกษตรกร	ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังฟังบรรยาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ผลการทดสอบหลังฟังบรรยายผ่านเกณฑ์ร้อยละ 89.51	บรรลุผล
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจไม่น้อยกว่า 3.51	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.671 (ร้อยละ 93.42)	บรรลุผล

จากตารางที่ 4 การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และการวัดความสำเร็จตามตัวชี้วัดความสำเร็จพบว่า จากวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงานรวม 3 ข้อ สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนั้นโครงการบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการในภาพรวมจึงมี **ผลความสำเร็จของโครงการร้อยละ 100**

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมโครงการ

1. เป็นโครงการที่ดีควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของโรงเรียน ภาคชุมชนเกษตร และโรงงานอุตสาหกรรม โดยขยายวงให้กว้างมากยิ่งขึ้น
2. การให้ความรู้ในโรงเรียนเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นพบว่านักเรียนยังมีความเข้าใจผิดเรื่องการปฐมพยาบาลโดยเฉพาะเรื่องเลือดกำเดาไหล ทางโรงเรียนควรเน้นเรื่องการปฐมพยาบาลเรื่องดังกล่าวและเรื่องการป้องกันอันตรายในโรงเรียน
3. ควรพิจารณาระยะเวลาการจัดโครงการในชุมชนเกษตรให้เหมาะสม เนื่องจากต้องรอให้ทางชุมชนปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จถึงจะมาร่วมงานได้

สรุปและอภิปรายผล

การจัดโครงการบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 3 โรงเรียนบ้านกระสัง โรงเรียนนมหิตลอนุสรณ์ เกษตรกรหมู่บ้านตาเป่า หมู่บ้านลำโรง หมู่บ้านเยี่ยสะแก พนักงานโรงงานผลิตน้ำดื่มไวตาริส โรงงานน้ำดื่มหยาดเพชร และบริษัทบุรีรัมย์สหสินข้าวไทย จำกัด เป็นโครงการบริการวิชาการประกอบการเรียนการสอนรายวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 84 คน ดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2561 พบว่ามีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจำนวน 573 คน โดยเป็นนักเรียนจำนวน 306 คน ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรจำนวน 213 คน และพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 54 คน จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 250 คน ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 800 หรือไม่น้อยกว่า 200 คน ดังนั้นการดำเนินการโครงการจึงบรรลุวัตถุประสงค์ด้านจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 100 ส่วนผลการทดสอบความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการบริการวิชาการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการทั้ง 9 แห่ง พบว่าผลการทดสอบหลังฟังการบรรยายผ่านเกณฑ์ร้อยละ 89.51 ซึ่งเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ดังนั้นจึงบรรลุวัตถุประสงค์ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนผลประเมินความพึงพอใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.671 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดไม่น้อยกว่า 3.51 ดังนั้นจึงบรรลุตามตัวชี้วัดด้านความพึงพอใจด้วยเช่นกัน การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และการวัดความสำเร็จตามตัวชี้วัดความสำเร็จพบว่า จากวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงานรวม 3 ข้อ สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกข้อ ดังนั้นโครงการบริการวิชาการด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการในภาพรวมจึงมี**ผลความสำเร็จของโครงการร้อยละ 100**

สำหรับข้อเสนอแนะของการจัดโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอเรื่องความต่อเนื่องของการจัดโครงการในสถานประกอบการหน่วยงานและชุมชน โดยให้พิจารณาสถานที่ การขยายวงกว้างในชุมชนภาคเกษตรให้ครอบคลุมมากขึ้น สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดโครงการครั้งนี้ได้แก่ เรื่องการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งทางผู้สอนได้ฝึกทักษะการประสานงาน โดยได้วางแนวทางการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในการดูแลให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด แต่พบว่าการดำเนินงานผิดพลาดด้วยเหตุขัดข้องของข้อมูล จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิด ทั้งนี้ ทางนักศึกษาได้เข้าไปชี้แจงและทำความเข้าใจกับหน่วยงานแล้ว